

اسناد نفت

و

جنبش ملی شدن صنعت نفت ایران

تنظیم: تورج اتحادیه

با پیشگفتار دکتر محمدعلی موحد

قانون ممنوعیت دولت از مذاکره و عقد قرارداد

راجع بامتیاز نفت با خارجی ها

مصوب ۱۱ آذرماه ۱۳۲۳

ماده اول - هیچ نخست وزیر و وزیر و اشخاصی که کفالت از مقام آنها و یا معاونت میکنند نمیتوانند راجع به امتیاز نفت با هیچ یک از نمایندگان رسمی و غیررسمی دول مجاور و غیرمجاور و یا نمایندگان شرکت های نفت و هرکس غیر از اینها مذاکراتی که صورت رسمی و اثرقانونی دارد بکنند و یا اینکه قراردادی امضاء نمایند.

ماده دوم - نخست وزیر - و وزیران میتوانند برای فروش نفت و طرزی که دولت ایران معادن نفت خود را استخراج و اداره میکند مذاکره نمایند و از جریان مذاکرات باید مجلس شورای ملی را مستحضر نمایند.

ماده سوم - متخلفین از ماده اول بحبس مجرد از سه تا هشت سال و انفصال دائم از خدمات دولتی، محکوم خواهند شد.

این قانون که مشتمل بر سه ماده است در جلسه یازدهم آذرماه یکهزار و سیصد و بیست و سه بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - محمدصادق طباطبائی

تصمیم قانونی دایره بی‌اثر بودن موافقتنامه

مورخ ۱۵ فروردین ۲۵ راجع بایجاد شرکت مختلط

نفت ایران و شوروی مصوب ۳۰ مهرماه ۱۳۳۰

ماده واحده - الف - نظرباینکه آقای نخست وزیر با حسن نیت و در نتیجه استنباط از مفاد ماده دوم قانون یازدهم آذرماه ۱۳۲۳ اقدام بمذاکره و تنظیم موافقتنامه مورخ پانزدهم فروردین ماه ۱۳۲۵ درباب ایجاد شرکت مختلط نفت ایران و شوروی نموده‌اند و نظرباینکه مجلس شورای ملی ایران استنباط مزبور را منطبق با مدلول و مفهوم واقعی قانون سابق الذکر تشخیص نمیدهد مذاکرات و موافقتنامه فوق را بلااثر و کان لم یکن میداند - ماده سوم ابلاغیه مورخه ۱۵ فروردین ۱۳۲۵ کان لم یکن میباشد.

ب - دولت باید موجبات تفحص فنی و علمی را بمنظور اکتشاف معادن نفت فراهم آورده و در ظرف مدت پنجسال نقشه‌های کامل فنی و علمی مناطق نفت خیز کشور را ترسیم و تهیه نماید تا مجلس شورای ملی با استحضار و اطلاع کامل از وجود نفت به میزان کافی بتواند ترتیب بهره‌برداری بازرگانی از این ثروت ملی را بوسیله تصویب قوانین لازم تعیین کند.

ج - واگذاری هرگونه امتیاز استخراج نفت کشور و مشتقات آن بمخارجیها و ایجاد هر نوع شرکت برای این منظور که خارجیها در آن بوجهی از وجوه سهم باشند مطلقاً ممنوع است.

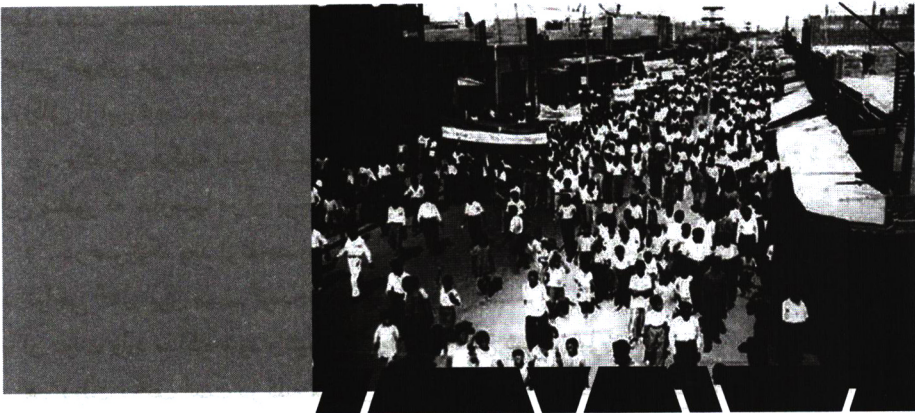
د - در صورتیکه بعد از تفحصات فنی مذکور در بند (ب) وجود نفت بمقدار قابل استفاده بازرگانی در نواحی شمال ایران مسلم گردد دولت مجاز است دریاب فروش محصولات آن به اتحاد جماهیر شوروی با آن دولت وارد مذاکره شود و نتیجه را با اطلاع مجلس شورای ملی برساند.

ه - دولت مکلف است در کلیه مواردی که حقوق ملت ایران نسبت بمنافع ثروت کشور اعم از منابع زیرزمینی و غیر آن مورد تضییع واقع شده است بخصوص راجع به نفت جنوب بمنظور استیفای حقوق

اندانفت

ملی مذاکرات و اقدامات لازمه را بعمل آورد و مجلس شورای ملی را از نتیجه آن مطلع سازد. تصمیم بالا در جلسه شب پنجشنبه سی ام مهرماه یکهزار و سیصد و بیست و شش مجلس شورای ملی اتخاذ شده است.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

راهپیمایی کارگران در بندر معشور (ماهشهر)، ۱۹۴۶ / ۱۳۲۵

رضا حکمت رئیس مجلس شورای ملی